Nr. 10. II-JI METAI

1928 m. birželio m 16—30 d.

VYTIS

REDAKCIJOS ir ADMINISTRACIJOS
antrašas: Vilnius, Totorių gatvė Nr. 6.

Atskiro numerio kaina 15 sk. arba 20 liet. centų.
Prenumeratos kaina: 3 mėn.—80 sk. arba 1 litas.

SOVIETŲ PAVOJUS.

Pokarinė tarptautinė padėtis kas kart vis labiau pradeda aiškėti. Charakteringa yra, kad visi tarptautinės politikos apsireiškimai svarbiausiam savo programos punkte visuomet susitinka su pagrindiniu klausimu: santykis su Sovietais. Sovietų valstybė yra tai didelis, stačiai milžiniškas revoliucijos lizdas. Paprastam, neprityrusiam politikui visuomet galėjo keistai atrodyti, kad susikūrę senosios carų Rusijos griuvėsiuose sovietai, yra kitų valstybių toleruojami ir net dažnai su jais palaikomi draugingi santykiai. Nes jeigu Sovietai pavojingi yra ne tik kaimynėms valstybėms, bet ir ten, kur tik gali varo savo revoliucinę agitaciją prieš visų valstybių tvarką ir jų vyriausybes, ar tai Anglijos, ar Amerikos, Vokietijos ar Meksikos, Norvegijos ar Javos salos — tai kodel tos visos suinteresuotos valstybės nesusitaria tarp savęs ir visos drauge nepaskelbia Sovietams karo, žūtbūtinio karo tiems kurstytojams, tam didžiausiam žmonijos priešininkui — komunizmui? Taip protauja paprastieji politikai, labiau atatolę nuo aktingos politikos. Politikoje tačiau nėra tai taip lengvas dalykas. Ten, kur suseina, kaip dideliam laikrody, tūkstančiai šriubelių, ratelių, ašelių, o visi jų reiškia tarptautinius valstybių interesus—sunku yra pavaduoti taip sukomplikuotą mašiną paprastu aparatu. Tiktai tokis galėtų ramiai svarstyti kiekvieną dalyką, kuris mąsto apie ateitį, visiškai nekvaršindamas sau galvos kasdieniniais rūpesniais. Dalykas tame, kad nepaisant to, jog vyriausia kiekvienos politikos mintis privalo būti ateitis — tai vis tik visų valstybių kiekviena politika privalo būti trumparegė. O tai del to, kad kiekvienos valstybės dienotvarkėje yra tūkstančiai reikalų, kurie privalo būti tuojau atliekami ir kurie neleidžia galvoti apie tolimesnę ateitį.

Taip tat yra ir santyky su Sovietais. Kaip respublikoniška Prancūzija, taip lygiai ir monarkinė Italija, kaip persisunkusi religiniu misticizmu Indija ir muzulmoniški Rytai, taip lygiai realistiniai mechaniška Amerika puikiausiai supranta, kokio pavojaus sudaro Sovietai ir jų komunistinė ideja. Tačiau kiekviena tų valstybių mano sau: turime dar daug laiko, kol kas tasai pavojus nėra dar toks didelis. Tuo tarpu didesnis pavojus gręsia toms valstybėms, kurios yra kaiminystėje su Sovietų Rusija, kurių rubežiai betarpiai suseina, o tos vis dar laikosi, pataiko atsispirti tai gangrenai, kuri eina iš Sovietų.

Ir ištikrųjų, didžiausias pavojus gręsia iš Sovietų Rusijos Rumunijai, Lenkijai ir Pabaltės valstybėms, o drauge su jomis ir Lietuvai. Kaip lygiai su kitomis valstybėmis gręsia pavojus iš Sovietų Rusijos ir Lietuvai, rodo faktas, kad Lietuva nors ir neturi kol kas bendro su Sovietų Rusija rubežiaus, o Maskva net daro pastangų susidraugauti su Lietuva, tačiau nesigėdina užpilti Lietuvą komunistiniais agitatoriais, ir bendroje valizoje su draugingomis notomis iš Maskvos į Kauną plaukia glėbiai komunistinės literatūros.

Tačiau likimas taip nulėmė, kad politinė padėtis ūmai pasikeitė. Sovietų pavojus pasidarė dideliu ir aktualiu. Tai atsitiko del to, kad pasijuto pavojuje esanti didžiausia pasaulio valstybė su labai plačiais tarptautiniais interesais — Anglija. Nuo to laiko Anglijoje daroma visa, kad tik kaip nors komunistiniam slibinui nusukti sprandą. Prasidėjus ta karui, kuris, be abejo, turės įvykti tarp Anglijos ir III internacijonalo, tarp Rytų ir Vakarų, mūsų simpatija noroms nenoroms turės būti Anglijos pusėje, del to, kad ir mums vėliau ar anksčiau, komunizmo pavojus pradės labiau grėsti, ir kad tasai pavojus nėra vietinis, laikinas, bet didelis, pagrindinis, tarptautinis.

Lietuva, kuri kadaisia buvo tvirtu mūru, kuris gynė Europą nuo laukinių rytiečių, gali tikėtis Anglijos paramos, kuri labiausiai yra suinteresuota karu su Sovietais. Todel Anglijos interese turi būti, kad Lietuva taptų nalinga, nepriklausoma valstybė.

Šiandien, kuomet valdžios vairs atateko premiero Voldemaro vyriausybei ir Lietuva išėjo iš politinės izolaacijos laikotarpio, šiandien, kuomet tarp Lietuvos ir Anglijos viešpatauja draugingi santykiai, o premieras Voldemaras taip iškilmingai ir maloniai buvo priimtas Londone, lietuvių opinija privalo pasistengti, kad Londone suprastų, jog Lietuva, tai ne Latvija ar Estija, tai ne kokia naujai iškepta valstybė, bet sena valstybė, kuri stengiasi atgauti savo istorines teises, o atgavus teises, grįš jos ir istorinė reikšmė. Todel ir pastangose sutaikinti Lietuvą su Lenkija, Anglija turėtų būti mažiau šališka, o rodyti daugiau istorinio objektyvizmo,

Iš kitos pusės, jeigu kuomet nors prasidės žūtbūtinis Vakarų karas su komustinių Rytų III internacionalu, Lietuva privalo jame dalyvauti kaipo galinga valstybė.

J. Čėsnys.

Naujoji Lietuvos Valstybės. Konstitucija.

(Žiūr. „Vyties“ nr. 9).

§ 51. Respublikos Prezidentas skelbia įstatymus. Seimo priimtieji įstatymai Respublikos Prezidento skelbiami ne vėliau, kaip per vieną mėnesį, skaitant nuo įstatymo įteikimo dienos.

Respublikos Prezidentas turi teisės per vieną mėnesį, skaitant nuo įstatymo įteikimo dienos, grąžinti Seimui su savo nuomone Seimo priimtą įstatymą antrą kartą apsvarstyti. Jei po to seimas antru svarstymu priima tą patį įstatymą ne mažiau kaip 2|3 (dviem trečdaliais) visų Seimo narių dauguma, tai Respublikos Prezidentas privalo jį paskelbti.

§ 52 Respublikos Prezidentas turi teisę dovanoti bausmę ir nurodytais įstatymo atsitikimais grąžinti teismo atimtas ar susiaurintas teises.

§ 53. Resp. Prezidentas turi teisę paleisti Seimą. Seimo nėsant arba Seimo sesijų tarpe Resp. Prezidentas gali leisti įstatymus, turinčius galios ligi Seimas juos pakeis. Seimo nėsant arba negalint sušaukti nepaprastos sesijos, Respublikos Prezidentas vykdo Seimo teises, numatytas §§ 31, 32 ir 64.

§ 54. Įstatymams tvarkyti jų sumanymams ruošti bei svarstyti steigiama Valstybės Taryba. Jos sudėtį, teises ir pareigas nustato atskiras įstatymas.

§ 55. Respublikos Prezidentas yra visų respublikos ginkluotų pajėgų vyriausias vadas.

§ 56. Respublikos Prezidentas turi teisės dalyvauti Ministerių Kabineto posėdžiuose ir juose pirmininkauti ir reikalauti iš Ministerių Kabineto ir atskirų ministerių pranešimo apie jų darbą.

§ 57. Visi Respublikos Prezidento aktai, išskyrus Ministerių Kabineto paleidimą, privalo turėti Ministerio Pirmininko arba atatinkamo ministerio parašą. Atsakomybė už aktą tenka jį pasirašusiam ministeriui.

§ 58. Ministerių Kabinetas sudaromas iš Ministerio Pirmininko ir kitų ministerių. Ministerių skaičių ir jų darbų paskirstymą nustato įstatymas.

§ 59. Pradėdami eiti savo pareigas, ministeriai ir Valstybės Kontrolierius prisiekia, arba iškilmingai pasižada bešališkai ir sąžiningai eiti savo pareigas ir pildyti įstatymus.

§ 60. Ministerių Kabinetas solidariai atsako už bendrą Vyriausybės politiką, o kiekvienas ministeris skyrium atsako Seimui už savo darbą jam pavestoje valdymo srityje.

Ministerių Kabinetas ir kiekvienas ministeris atskirai atsistatydina, Seimui išreiškus jam nepasitikėjimą ne mažiau kaip 3/5 (trimis penktadaliais) visų Seimo narių dauguma.

§ 61. Ministerių Kabinetas ruošia ir pristato Seimui įstatymų sumanymus.

§ 62. Ministerių Kabinetas vykdo įstatymus, veda respublikos vidaus ir užsienio politiką, saugoja respublikos teritorijos neliečiamybę ir vidaus tvarką.

§ 63. Ministerių Kabineto posėdžiuose turi teisės dalyvauti patariamuoju balsu Valstybės Kontrolierius.

§ 64. Iškelti Ministeriui Pirmininkui ar kitam kuriam ministeriui ar Valstybės Kontrolieriui baudžiamąją bylą del jų tarnybos nusikaltimų ar del valstybės išdavimo, turi teisės Seimas 3/5 (trimis penktadaliais) visų Seimo narių dauguma.

Iškeltą bylą sprendžia Aukščiausias Lietuvos Teismas.

§ 65. Iškelti Respublikos Prezidentui bylą del nusikaltimų, nurodytų § 64-me, gali Seimas 3/4 (trimis ketvirtadaliais) visų Seimo narių dauguma.

V. Teismas.

§ 66. Teismas sprendžia eidamas įstatymais Lietuvos Respublikos vardu.

§ 67. Teismo sprendimas negali būti keičiamas arba naikinamas kitaip, kaip tik teismo įstatymuose nurodyta tvarka.

Amnestija teikiama įstatymų keliu.

§ 68. Teismų organizaciją, kompetenciją ir jurisdikaciją nustato įstatymas.

§ 69. Aukščiausias teismas visai respublikos teritorijai nėra vienas.

§ 70. Teismas visiems piliečiams yra lygus.

Karius del tarnybos nusikaltimų teisia tam tikri teismai.

Ypatingieji teismai gali būti steigiami tik karo metu ar karo padėčiai esant.

IV. Vietos savivaldybė.

§ 71. Valsčiams ir miestams laiduojama savivaldybės teisė įstatymų ribose.

Savivaldybės organų rinkimų būdą ir tvarką nustato įstatymas.

§ 72. Savivaldybės organai rūpina ūkio ir kultūros reikalus įstatymo nurodyta tvarka ir eina administracines pareigas, įstatymų jiems pavestas.

§ 73. Vyriausybės prižiūri, kad vietos savivaldybės organai eitų savo pareigas ir kad jų darbas nebūtų priešingas valstybės įstatymas.

VII. Tautinių mažumų teisės.

§ 74. Tautinės piliečių mažumos, kurios sudaro žymią piliečių dalį, turi teisės įstatymų ribose automatiškai tvarkyti savo tautinės kultūros reikalus — liaudies švietimą, labdarybę, savitarpinę pagalbą — ir šiems reikalams vesti nurodyta įstatyme tvarka rinkti atstovaujamus organus.

§ 75. Minėtos § 74 tautinės mažumos turi teisės eidamos tam tikrais įstatymais apdėti savo narius mokesčiais tautinės kultūros reikalams ir naudojasi teisinga dalimi sumų, kurios valstybės ir savivaldybių yra skiriamos švietimo ir labdarybės reikalams, jei šių reikalų netenkina bendros valstybės ir savivaldybės įstaigos.

VIII. Respublikos gynimas.

§. 76. Visi Respublikos piliečiai dalyvauja jos teritorijos gynime nurodyta įstatymuose tvarka.

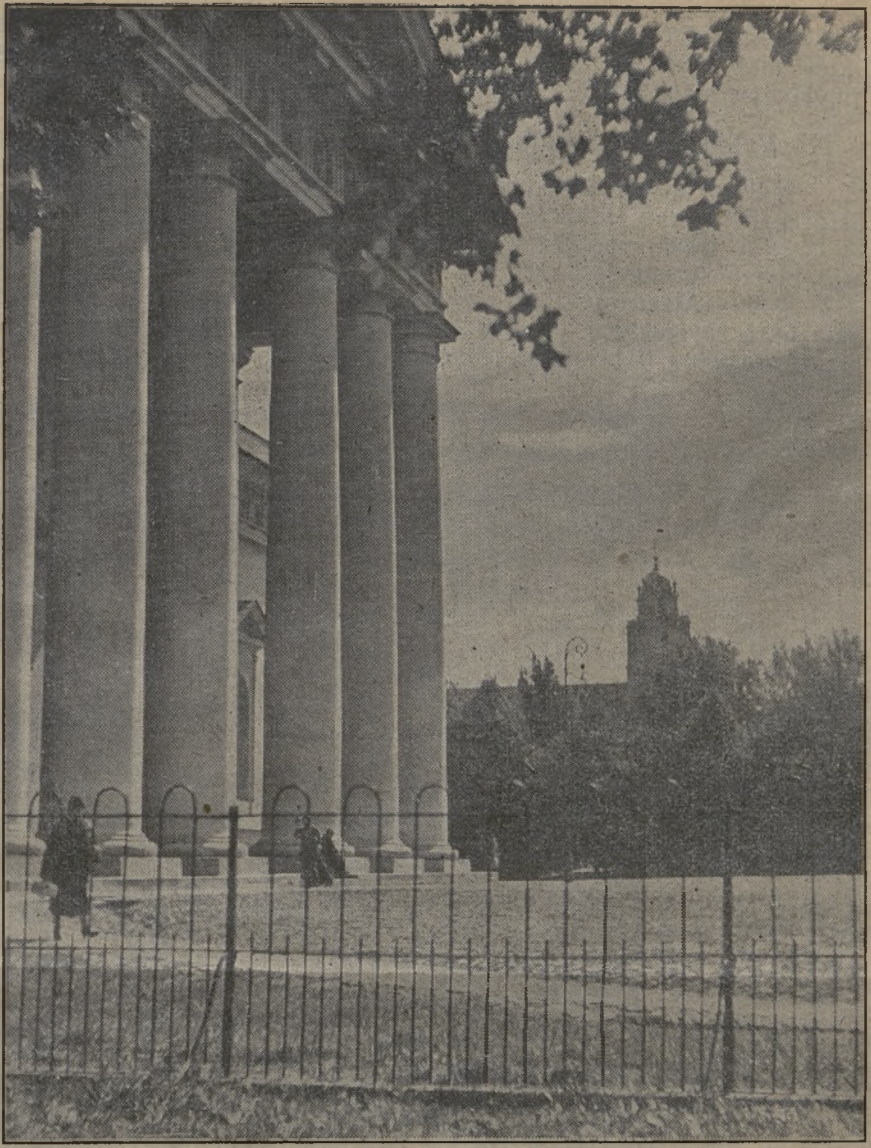
§ 77. Respublikai ginti organizuojamos ginkluo tos pajėgos. Ginkluotų pajėgų organizaciją, komplektavimo būdus, rūšį ir tarnybos laiką nurodo įstatymas.

§ 78. Tų karių šeimoms ir patiems kariams, kurie, eidami karo tarnybą, nustojo savo sveikatos arba gyvybės, laiduojama valstybės globa ir aprūpinimas.

IX. Švietimo reikalai.

§ 79. Vaikų auklėjimas yra tėvų aukščiausia pareiga.

§ 80. Mokyklas steigia vyriausybė, savivaldybės, visuomenės organizacijos ir atskiri asmens. Visos mokyklos yra vyriausybės priežiūroje, nurodytose įstatymų ribose.

Reginys į šv. Jono varpinyčią nuo Bazilikos priemūrio.

§ 81. Religijos mokymas mokyklose yra privalomas, išskyrus mokyklas, įsteigtas vaikams, kurių tėvai nepriklauso jokiai tikybinei organizacijai. Religijos privalo būti mokoma pagal reikalavimus tos tikybinės organizacijos, kuriai priklauso mokinys.

§ 82. Pradžios mokslas yra privalomas.

Privalomojo pradžios mokslo įvedimo laiką ir tvarką nurodo įstatymas.

Pradžios mokslas vyriausybės arba savivaldybių laikomose mokyklose yra nemokamas.

§ 83. Privatinės konfesinės mokyklos, jeigu jos išpildo įstatymų nustatytą programos minimumą, gauna iš Valstybės Iždo švietimo reikalams skiriamą biudžeto dalį, kuri atatinka oficialiniai priklausančių tai tikybinei organizacijai, kurios mokslu tos mokyklos vedamos, Lietuvos piliečių ir mokinių skaičiui.

Tikybos ir kulto dalykai.

84 §. Visoms esamoms Lietuvoje tikybinėms organizacijoms valstybė lygiai pripažįsta teisės tvarkytis taip, kaip jų kanonai arba statutai reikalauja, laisvai skelbti savo mokslą ir atlikti savo kulto namus, mokyklas, auklėjimo ir labdarybės įstaigas, steigti vienuolynus, tikybines kongregacijas, brolijas, uždėti savo nariams mokesčius tikybinių organizacijų reikalams, įgyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą ir jį valdyti.

Tikybinės organizacijos turi valstybėje juridinio asmens teisių.

Dvasininkai yra atleidžiami nuo karinės pareigos.

§ 85. Valstybė pripažįsta naujai atsirandančias tikybines organizacijas, jeigu jų tikėjimo bei doros mokslas ir statutas neprieštarauja viešai tvarkai ir dorai.

Tokių organizacijų atsiradimo ir gyvavimo sąlygas nurodo įstatymas.

§ 86. Gimimo, jungtuvių ar mirimo aktai, daromi tikinčiųjų pas jų dvasininkus, jeigu jie atatinka įstatymo nurodytai formai, turi Lietuvoje juridinės galios, piliečiai nėra verčiami tų aktų kartoti kitoje įstaigoje.

§ 87. Sekmadienius ir kitas pripažintas šventes įstatymai saugoja.

§ 88. Kariams turi būti suteikta laisvo laiko savo tikybos pareigoms atlikti.

Ligoninėse, kalėjimuose ir kitose viešose įstaigose laikomiems žmonėms turi būti leidžiama savo tikybos pareigas atlikti.

XI. Valstybės ekonominės politikos pagrindai.

§ 89. Visose ūkio srityse kiekvienam piliečiui laiduojama darbo ir iniciatyvos laisvė.

Ūkio gyvenimas yra tvarkomas taip, kad kiekvienas pilietis turėtų darbo.

§ 90. Atskiroms ūkio sritims įstatymai laiduoja tam tikrą savivaldybę. Įstatymų keliu steigiami žemės ūkio, prekybos ir pramonės, darbo ir kitoki rūmai, kurių bendradarbiavimą su vyriausybe, normuojant ūkio gyvenimą, nurodo įstatymas.

§ 91. Žemės valdymo pagrindan dedamas privatinės nuosavybės dėsnis.

Valstybei paliekama teisė reguliuoti žemės valdymą taip, kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos taisyklingai žemės ūkio gamybai, ypatingai smulkiajam ir vidutiniam žemės ūkiui tarpti.

XII. Valstybės finansai.

§ 92. Uždėti gyventojams mokesčius, skirti valstybės iždo išlaidas, užtraukti vidaus paskolą ir išleisti popierinius pinigus tegalima įstatymų keliu.

§ 93. Valstybės pajamas ir išlaidas, turtą bei skolas ir atsakomybę prižiūri Valstybės Kontrolierius.

§ 94. Valstybės Kontrolierius kas metai paruošia praėjusių metų valstybės biudžeto vykdymo apyskaitą ir ne vėliau kaip ligi spalių mėn. 15 dienos patiekia ją Seimui patvirti.

§ 96. Valstybės pajamų ir išlaidų sąmatos didumas yra nustatomas įstatymų keliu kas metai kiekvieniems metams skyrum, prieš prasidedant biudžeto metams.

§ 97. Biudžeto metai prasideda sausio mėn. 1 d., baigiasi — gruodžio mėn. 31 dieną.

XII. Socialinė apsauga.

§ 98 Žmogaus darbo pajėga yra tam tikrų įstatymų saugojama ir globojama.

Valstybė saugoja atskirais įstatymais darbininką ligoje, senatvėje, nelaimingais atsitikimais ir darbo trūkstant.

§ 99. Šeimyninio gyvenimo pamatas yra moterystė. Jos pagrindan dedama abiejų lyčių teisių lygybė.

Tam tikrais įstatymais saugojama ir palaikoma šeimos sveikata ir socialinė gerovė.

§ 100. Visuomenės dora ir sveikata yra saugojama tam tikrų įstatymų.

§ 101. Visų laipsnių mokyklos yra visiems lygiai prieinamos.

§. 102. Blaivybei palaikyti valsčiaus piliečių visuma turi teisės spręsti del svaigiųjų gėrimų pardavinėjimo įstaigų laikymo savo gyvenajame rajone.

XIV. Konstitucijos keitimas ir papildymas.

§. 103. Konstitucijos pakeitimo ir papildymo sumanymą turi teisės iškelti Seimas, Vyriausybė arba 50 tūkstančių piliečių, turinčių teisės rinkti į Seimą.

§. 104. Iškeltąjį Konstitucijos pakeitimo arba papildymo sumanymą priima Seimas ne mažiau kaip $^{3}/_{5}$ (trimis penktadaliais) visų Seimo narių dauguma.

Seimo priimtas arba atmestas Konstitucijos pa-

Vilniaus miesto vaizdeliai.

Šv. Kryžiaus bažnyčia, įsteigta 1635 m. atgabenus į čia vienuolius Bonifratus. Šioje bažnyčioje yra stebuklingas Dievo Motinos paveikslas ir šulnelis.

keitimas ar papildymas atiduodamas spręsti Tautai, jei per tris mėnesius nuo priėmimo arba atmetimo paskelbimo dienos to reikalaus Respublikos Prezidentas arba 50.000 piliečių, turinčių teisės rinkti į Seimą.

Seimo priimtas Konstitucijos pakeitimas, del kurio reikalavimo nebus patiekta, įgyja galios po trijų mėnesių nuo jo paskelbimo dienos.

XV. Įvedamieji nuostoliai.

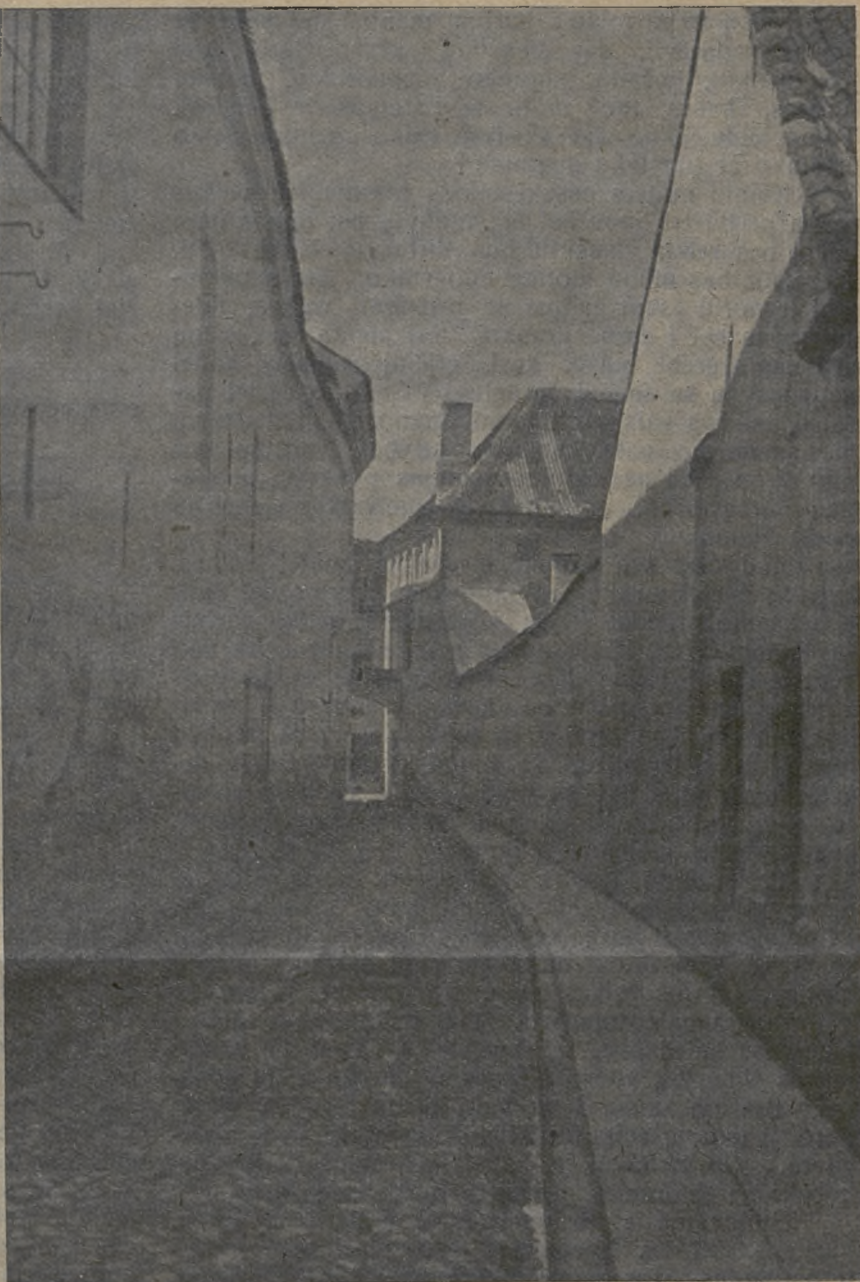
§ 105. Vyriausybės arba 50.000 piliečių, turinčių teisę rinkti į Seimą, iniciatyva, gali būti duodamas Tautai spręsti atsiklausimo keliu Seimo priimtas arba atmestas įstatymas.

Atsiklausimo, nustatyto § 104, būdą ir tvarką nustatymas.

§ 106. Ši Konstitucija veikia nuo jos paskelbimo dienos, bet ji tikrinama ne vėliau, kaip per dešimtį metų tautos atsiklausimo keliu.

§ 106. Veikusieji Lietuvoje ligi šios Konstitucijos paskelbimo dienos įstatymai, kurie šiai Konstitucijai neprieštarauja ir nebus panaikinti ar pakeisti šios Konstitucijos nurodytu įstatymo keliu, palieka galioje.

A. Smetona
Respublikos Prezidentas.
Prof. A. Voldemaras
Ministeris Pirmininkas.

Bernardinų gatvele Vilniuje.

Motinos pareigos.

Kiekvienas asmuo, ar jis būtų labai turtingas, ar visai betnrtis, turi arba turėjo didžiausią pasaulyje turtą — motina, kuri jį pagimdė, skausmus kentė, daug vargelio vargo.

Ar gražus, ar biaurus jos vaikas, protingas ar beprotis, sveikas ar ligonis motina visuomet jį mylimors ir visi jį apleistų ir pasmerktų motinos širdžiai jis liks visuomet artimas.

Amžinai turime būti dėkingi savo motinoms, me pergalvokime motutės nuopelnus del mūsų ir stenkimės per visą savo gyvenimą rodyti jai kuodaugiausia pagarbos, meilės ir dėkingumo, o jei ji yra mirusi, nepamirškime jos savo maldose.

O juk yra vaikų, kurie drista prieš savo motiną ranką pakelti, drįsta ją sentvėje iš namų varyti, jai mirties linkėti, paskutiniais žodžiais plūsti. Motina pasijunta, kad ji pasidarė nebereikalinga našta savo vaikams. Moters, kurios daugumoje yra arba žada būti motinomis, pagalvokime kas būtų, jei mūsų kūdikis, kurį mes labiau už savo gyvastį mylime drįsta su mumis žiauriai ir šiurkščiai elgtis.

Daugumas mūs motinų priprato prie tokio negražaus vaikų su tėvais elgesio, ir be vilties tvirtina, kad taip jau buvo ir bus, kad vaikai nebus savo tėvams dėkingi, ir geri. Tiesa, taip buvo ir yra, bet taip neprivalo būti, tai gali padaryti ne kas kitas kaip pati motina. Jei senatvės sulaukusi nori džiaugtis ir didžiuotis savo vaikais — auklėti juos mažus dar esant; jei to nedarysi, teks tau ištikro graudžiai nuo jų verkti.

Nei mokyklos, nei geros draugijos ir knygos nepadarys to, ką gali padaryti tėvai, o ypač gera motina. Nuo pat pirmosios gyvenimo dienos ne tik vaiko kūnas, bet ir jo siela yra motinos rankose. Jei ji nesugebėjo užgniaužti bloguosius vaiko palinkimus, įdiegti ir išauklėti jo sieloje dorybes, išmokyti mylėti ir gerbti savo tėvus, kas paskui galės tą padaryti.

Taigi tikroji motina yra ne ta, kuri vaikui gyvastį davė, bet ta, kuri vaiką išauklėjo ir jį geru žmogumi padarė.

Bet ar visos motinos supranta savo pirmą ir švenčiausią pareigą, ar moka tinkamai ją atlikti? Ar

nėra mūsų tarpe tokių, kurios mano, kad pakanka vaikas pagimdyti, dar šiek tiek mažą prižiūrėti, kad jis nealktų, nešaltų sprando nenusisuktų, nebūtų nuogas, basas tuo motinos pareigos ir baigiasi. Tokiu būdu, kuo čia skiriasi vaiko auginimas nuo veršiuko ar paršiuko auginimo?

Kaimo moters pasakys, mes žinome, kad vaikus reikia prižiūrėti, juos auklėti, mokyti, bet mums nėra laiko, nes reikia visus darbus dirbti, į laukus eiti. Tiesa, darbas atima motiną nuo vaiko, bet sumanumui ir norui esant galima ir prižiūrėti vaikus, didesniuosius net į darbą įtraukti. Kai daržą ravi, šieną arti namų grėbi, bulves kasi, grįčioj ruošiesi, kodel nepaimsi jų su savimi ir neleisi jiems tuo darbu pažaisti, tai bus vaikams maloni pramogėlė. Bet dažnai mes neturime pakankamai kantrybės, varome juos nuo savęs, kad nesipainiuotų mums po kojų, neklіudytų darbą dirbti. Ir taip paliekame vaikus vienus jų pačių likimui.

Lengviau yra kaimo moterims auklėti vaikus, bet kas daryti miesto darbininkėms, kurios del duonos kąsnio priverstos yra visai dienai palikti gatvėje savo vaikučius. Tokiose sąlygose nelengva yra būti gera motina. Tada reikia stengtis palikti vaikus patikimam asmeniui, kuris ne tik valgyt paduos ir pridabos, bet dar juos auklės ir pamokys, arba pasiųsti juos į vaikų darželius. Sąžininga ir gera motina, negalėdama nuolat būti su savo vaikais, stengsis laisvomis nuo darbo dienomis būti su jais kuo arčiausiai, kad išlygintų auklėjimo trūkumus.

Yra motinų, kurios ne iš darbo, bet iš tuštumo, nesupratimo ar pasileidimo nesirūpina savo vaikais, paleidžia juos į gatvę, kur jie išmoksta keikti, meluoti, sukčiauti, vagišauti ir dar biauresnių dalykų. Nežino motina, kur jos vaikas buvo, ką per dieną darė, su kokiais draugais draugavo. Tik sužino kada, ateina kaimynas keikdamas ir skųsdamas, kad jos vaikas langus išdaužęs, sodną išvogęs ir kitokių aibių padaręs. Bet tas skundas motinai didelio įspūdžio nepadaro, ji pataria vaikui mikliau išsprukti, kad nepagautų. Kiti gi iškolioja, iškeikia, primuša vaiką, bet ir toks pamokinimas nedaug naudos teatneša.

Sutinkame ir mūs inteligenčių tarpe tokių motinų, kurioms šeimos gyvenimas rodosi perdaug siauras ir nuobodus. Jos namie nerimsta, veržiasi į pasaulį, ieško pramogų, balių kur galėtų pasišokti, su vyrais paflirtuoti. Vaikai (jei jų turi), tai tik malonus žaislas, kurie kartas nuo karto laiką paįvairina.

Pasitaiko ir tokių motinų, kurios iš didelio pamaldumo sėdi ilgas valandas bažnyčioje, arba priklauso prie keliolikos draugijų, atlieka labdaringus darbus, o savo vaikus visai apleidžia. Tai yra taip pat neišmintingos ir pektinas protavimas. Tai yra taip pat klaidingas savo pareigų supratimas. Daugiau bus Dievui garbės ir visuomenei naudos, jei ir mažiau mišių išklausysi, prie mažiau draugijų priklausysi, bet šeimoje sąžiningai savo pareigos eisi. Ir štai ar ne del mūsų pačių šitokios ar tokios kaltės užauga blogi žmones, nedėkingi šiurkštūs vaikai.

Pervėlu mokytis senosiom motinom, kurios jau išleido į pasaulį savo vaikus, bet jaunosios motinos, kurios dar tebeturite vaikučius savo rankose, jūs dar galite sukurti sau ir jiems kitokią ateitį, išauklėti kitokius žmones.

Tai yra labai rimta ir sunki pareiga. Pasiklauskime dažnai pačios savęs. „Ar aš esu gera ir sąžininga motina, ar rengiu juos gyvenimui, ar rūpinuosi, kad jie taptų teisingais dorais visuomenės nariais, mylėtų darbą, sąžiningai atliktų savo luomo pareigas, būtų kūnu ir dvasia sveiki ir stiprus“...?

Šis mažytis, bejėgis kūdikis, tai jau būsintis šeimos tėvas, vyras, būsinti motina, žmona. Jei jis bus ateityje pareigos žmogus, džiaugsmas savo žmonai ir vaikams, tai motinos nuopelnas, jei jis blogas žmogus — tai motinos kaltė.

Motinos pašaukimas yra labai didelis, kilnus ir atsakomingas. Auklėti vaikus reiškia tarnauti būsiančiai kartai, tarnauti tėvynei, tarnauti Dievui.

Ustienė.

Šis tas apie masonus.

(Žiūr. „Vyties“ 9 nr.).

Masonai labai nemėgsta, kad kas ima kalbėti apie masonus, jų veikimą, o ypač apie masonų žydus ir jų sumanymus. Tokį drąsuolį masonai apšaukia fanatiku, klerikalu pila ant jo galvos visas biauriausias savo pamazgas.

Viskas yra masonų daroma, kad tik paslėptų masonijos veikimą, kad įtikėtų žmonės, kad masonija ir jos veikimas neturįs reikšmės, kad katalikai perdedą masonų veikimo svarbą.

Siekdami savo tikslo, masonai, arba parmazonai, ne vien slapstosi, bet ir veidmaniauja.

Vienur jie kursto darbininikus į revoliuciją, į kovą prieš tikėjimą, o kitur, priešingai, kursto buržujus, galiūnus spausti silpnuosius, juos naudoti, ypačiai jei šitie yra katalikai.

Masonai nuolat skelbias, kad jų užduotis esanti įvesti laisvę, lygybę, brolybę. Tačiau jų pačių organizacijoj nėra nei laisvės, nei lygybės. Laisvę jie dažnai skelbia su revolveriais, bombomis, gaisrais ir t. t. Brolybę jie vykdo įvairiais žudymais, o kartais net giliotina (mašina žmonių galvoms kirsti).

Patys dažnai žudydami žmones, masonai reikalauja iš valdžios panaikinti mirties bausmę. Tam yra dvi priežastys: 1) reikia apsimesti žmoniškumu, kuriuo būtų galima girtis ir 2) reikia padrąsinti tie masonai, kuriems yra skirta atlikti kokia piktadarybė, sakysime, įvykdyti kokia žmogžudybė. Mat masonų tarpe yra nemaža ir žmogžudžių, kurie noriai sutinka nužudyti masonams neištikimą žmogų, bet bijo, kad užtai nereikėtų savosios galvos atiduoti.

Masonai vykdo gylybę uždėdami ant katalikų nepakeliamus mokesnius, nepanešamas naštas, o saviesiems teikdami visokių privilegijų. Atsiminkime, kas buvo kad ir Belgijoj, kol tame krašte viešpatavo masonai. Pažanga prisidengę, masonai naikina tiesą.

Iš daugybės masonų veidmaniavimo pavyzdžių, priminsiu čia bent vieną. Austrija ilgą laiką nenorėjo leisti masonams įsigalėti, nes masonus laikė labai pavojinga politine organizacija. Masonai paskelbė, kad jie politika neužsiimą, jų tikslas esąs Dievo ir artimo meilė.

Masonai veidmaniauja pagaliau savo įstatuose. Jų įstatuose pasakyta, kad masonija neužsiima politika, nekliudo religijos, ji užsiima labdarybe.

Jei masonams kas prikiša sakydamas, kad jie stengiasi pasiimti į savo rankas valdžią, kad persekioją religiją, jeigu jų veikimas toks geras, kaip jie gi-

riasi, kodel jie taip slepiasi? Masonai tokiam atsako: nesibijokite, skaitykite mūsų įstatus, o pamatysite, kad mes į politiką nesikišame ir tikėjimo nekliudome.

Masonų įstatatai yra pilni prieštaravimų. Tai yra tyčia padaryta, jais masonai pasinaudoja pagal reikalą: vienais jie naudojas, kad apmonytų akis visuomenei, o kitais, kad įvykdytų savo tikslą.

Ir ką tik įstojusiems į ložą vyresnieji masonai pabrėžia ypač tuos įstatų punktus, kurie yra nekalti, o juo labiau jaunas masonas persiima masonybės dvasia, juo labiau jam atskleidžiami tikrieji masonijos idealai arba norai.

Taip prigaudinėdami masonai pritraukia į masoniją ir gerų, bet nesusipratusių žmonių pagaliau patrijotų ir tikinčių žmonių.

Tie tikintieji žmonės yra masonams geriausias įrodymas, kad masonija neardanti nei tikėjimo, nei valstybės. Kas begali abejoti tuomet masonų gerumu, jei prie jų priklauso toki dori vyrai?

Kai kurie, pamatę masonų nedorybes, paskiau gailis prie jų prisidėję. Tokie buvo, tarp daugelio kitų, ir vokiečių garsingieji rašytojai: Lessing, Goethe, Herder ir kt. Lessing'as kalba apie masonus su didžiausia panieka. Goethe masonų ložas vadina bepročių, sukčių, valkatų, pašlemėkų draugijomis. Herderis rašo Heynei: „Aš mirtinai neapkenčiu slaptų draugijų. Ta neapykanta yra paremta mano paties patyrimu. Tose draugijose yra nuolatinės intrigos, ten klaidžioja užklota kabalos dvasia".

(B. d.).

Plačiame pasauly.

Atamainos lenkų vyriausybėje.

Šio mėn. 27 d. Varšuvos ministerių kabinete įvyko kaikurių atamainų. P. K. Bartelis, ligi šiol buvęs vice-premieru, paskirtas premieru, gi marš. Pilsudskis pasiliko sau tik karo min. portfelį. Pasitraukė nuo vietos švietimo min. p. Dobruckis ir susisiekimo min. p. Romockis. Jų vieton paskirti p. Świstalskis švietimo min. ir p. Kuhn'as — susiekimo min. Visi kiti ministeriai pasiliko savo vietose.

Lietuvos Lenkijos derybos.

Šio mėn. 27 d. Varšuvon atvyko Lietuvos delegacija su dr. Zaunium pryšaky tęsti toliau derybas su Lenkija. Pirmas komisijų posėdis numatytas šio mėn, 30 d. Lietuvos delegacija atsivežė paruoštus sutarties projektus susisiekimo ir tranzito klausimais.

Taikos konferencija Varšuvoje.

Šio mėn. 25 d. Varšuvoje prasidėjo tarptautinė taikos konfegencija, kurią suorganizavo Ženevos tarptautinės taikos biuras. Varšuva, kaipo konferencijos vieta išrinkta lenkų grupei pasiūlius. Konferencijos atidarymą lydėjo didelės iškilmės.

Kruvinas parlamento posėdis.

Šio mėn. 20 d. Jugoslavijos skupščinoj (seime) atstovas Račic'as po aštrių susikirtimų su opozicijos atstovais, kurie smarkiai jį užgavę, posėdžiui baigiantis, išsitraukė revolverį ir pradėjo šaudyti opozicijos pusėn. Šaudymo pasekmės baisios: 2 užmušti ir 4 sužeisti. Užmušti horvatų atstovai Radič'as ir Basariček'as. Del to sujudo ne tik Jugoslavijos sostinė, bet ir visa šalis.

Užmuštųjų lavonai nuvežta Zagreban ir iškilmingai palaidota. Laidotuvėse dalyvavo apie 300.000.

Priemonės prieš demonstracijas Jugoslavijoj.

Žiniomis iš Bielgrado, Agramo policijos vadovybė ėmėsi nepaprastų priemonių nedaleisti naujų demonstracijų ir kovų gatvėse. Visi namai, butai, teatrai, kinematografai nuo 7 val. vakaro turi būti uždaryti.

Gen. Nobile išgelbėtas.

Laikraščiai praneša, kad švedų lakūnas kapitonas Tornbergas jau išgelbėjo italų lakūną gen. Nobile. Kapitonas Tornberg nusileido ant ledų ties Nobile stovykla, paėmė jį į savo lėktuvą ir laimingai perkėlė į saugią salą. Po to jis vėl grįžo į Nobile stovyklą gelbėti kitų ekspedicijos narių. Tačiau tai padaryti jam nepavyko. Besileidžiant ant ledų lėktuvas apvirto ir sugedo. Kapitonas Tornberg nenukentėjo. Prieš nusileisdamas antrą kartą kapitonas atvežė į Nobile stovyklą maisto ir kitų reikalingų daiktų.

Apie šiaurės ašigalio tyrinėtoją Amundseną, prancūzų lakūną Guilbaut ir jų palydovus, kurie prieš keletą dienų išvyko ieškoti Nobile, dar nėra jokių žinių.

Sovietų Rusija ir Japonija.

Sovietų spauda labai susirūpinus del stiprėjančios japonų įtakos Mandžurijoj. Pasak laikraščių, tai esąs tolimesnis anglų japonų militarizmo žingsnis Rusijai apsupti. Rusų spauda labai nusivylusi del Amerikos Jungtinių Valstybių pasyvaus tuo klausimu nusistatymo

Lenkų spaudos prasimanymai.

Varšuvos „Gazeta Warszawska" paleido gandus, būsią esą Kauno kalėjime lenkai paskelbė bado streiką, protestuodami prieš tariamą negirdėtą kalėjimo administracijos elgiasį. Bado streikui likviduoti, kalėjimo viršininkas esąs įsakęs pavartoti rykštes, bet streikas tebesitęsia.

Toji žinia yra grynas prasimanymas. Jokio bado streiko Kauno kalėjime nėra buvę.

Nepr. Lietuvoje.

Suimtas Pleškaičio padėjėjas J. Kedys.

Lietuvos laikraščių pranešimu, pastaruoju laiku kriminalinė policija suėmė plečkaitininkų svarbų organizatorių, buvusį seimo narį Juozą Kedį, kuris po nepavykusio Alytaus putčo drauge su Paplausku vieni pirmųjų atbėgo Vilniun ir davė lenkų spaudai įvairių, Lietuvą teršiančių pareiškimų ir kartu su Plečkaičiu organizavo gaujas pulti Lietuvą. „Sevodnia" pranešimu, per kvotą Kedys davęs gana reveliacingų parodymų apie tų gaujų organizaciją. Pas jį rasta daug agitacinės literatūros, laiškų ir šifras. Tuo tarpu Kedys pasodintas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime.

Lenkų delegacija Kaune.

Šio mėn. 26 d. Kaunan atvyko Lenkijos delegacija tęsti toliau Lietuvos Lenkijos derybas saugumo ir nuostolių atlyginimo klausimais. Lenkų delegacijos sąstatas tas pats su p. Hołówko priešaky. Lenkų delega-

cija įteikė savo nuostolių sąskaitą, padarytų neva lietuvių kariuomenės puolimais.

Gamtos mokslų mokytojų susivažiavimas.

Šio mėn. 25 d. universiteto didžiojoj salėj prasidėjo Lietuvos aukštesniųjų ir vidurinių mokyklų gamtos mokslų, geografijos ir chemijos mokytojų susivažiavimas, sušauktas gamtos-matematikos fakulteto iniciatyva tikslu pakelti tų dalykų mokymą. Dalyvavo per 60 mokytojų ir apie 30 narių.

Susivažiavimą atidarė švietimo ministeris inž. Šakenis, kuris pabrėžė gamtos mokslų reikšmę, ypač Lietuvoje, žemės ūkio šaly. Susivažiavimą sveikino universiteto rektorius prof. Jodelė, Dotnuvos žemės ūkio akademijos rektorius prof. Matulionis, gamtos matemetikos dekanas prof. Žemaitis, ir susivažiavimo organizacinės grupės pirmininkas prof. Purėnas.

I prezidijumą išrinkti: prof. Purėnas, prof. Butkevičius, doc. Vailionis, doc. Pakštas ir mok. A. Kisinas.

Maironis susirgo.

Pastaruoju laiku sunkiai susirgo poetas Maironis (pralotas Maciulevičius.) Jis buvo išvažiavęs į Birštono kurortą pasilsėti, tačiau ligai paaštrėjus, turėjo grįžti Kaunan, kur prof. Hagentornas padarė operaciją. Operacija pavyko gerai. Ligonis guli prof. Hagentorno ligoninėj ir kol kas rimtesnio pavojaus gyvybei nėra.

Blogi orai.

Kaip pas mus, taip ir Nepr. Lietuvoje, šiemet labai blogi orai. Vietomis (Biržų apylinkėje) lietus lijo be paliovos po kelias dienas. Upėse vanduo smarkiai pakilo, kaip per didelius pavasario potvinius, užliedamas laukus ir pasėlius. Slėnesnėse vietose vanduo laiko apsėmęs visas dirvas ir pievas. Gyvulių tose vietose nėra kur ganyti — bet pašaro irgi neturi. Vasarojaus pasėta apie 50% — slėnesnėse vietose dar mažiau. Neretas atsitikimas, kad aukščiau pasėtas vasarojus ar pasodintos bulvės teko antrą kartą sėti, bet nėra vilties, kad ir antrą sykį pasėtas išlaikytų del drėgmės perteklіaus.

L. Noreikos užmušėjo byla.

A. a. Liūdo Noreikos užmušėjui kap. Okulič-Kazarinui įteiktas kaltinimo aktas. Užmušėjas kaltinamas 453 baudžiamojo statuto straipsniu. Jį teis karo teismas, gins atsargos pulkininkas, buvęs krašto apsaugos ministeris p. Žukas. Civilį ieškinį iš našlės ponios Noreikienės pusės palaikys adv. Našliūnas. Byla bus nagrinėjama liepos mėn. pradžioj.

Nepaprasti ženklai ant dangaus.

Laikraščiai praneša, kad šio mėn. 22 d. esant labai giedram orui, Kauno apskrity pastebėta debesys, vaizduojąs vytį. Debesys vaizdavęs naturalaus dydžio arklį, su sėdinčiu ant jo karžygiu. Visos kūno linijos, kaip arklio, taip ir karžygio buvusios taip ryškios, kad net stebėtis reikėję. Senesnieji žmonės pradėję kalbėti, kad tie ženklai reiškią didelę kovą del Vilniaus.

Vilniaus kronika.

A. a. Domicėlė Graužinytė Palevičienė.

Šio mėn. 17 d. pasimirė nuo insktų ligos a. a. Domicelė Graužinytė Palevičienė. Velionė buvo karšta patrijotė ir per visą savo amžių uoliai darbavosi tėvynės ir visuomenės labui. Dar spaudos draudimo laikais jinai uoliai darbavosi platindama tuo laiku gabenamas iš Prūsų lietuviškas knygas ir laikraščius, už ką rusų valdžios buvo kelis kartus areštuojama ir 1922 m. buvo ištremta vieniems metams į Smolenską. Pastaruoju laiku uoliai darbavosi visose bemaž Vilniaus lieiuvių draugijose, kurių daugelio buvo valdybos nariu. Velionė buvo ne tik karšta patrjjotė ir uoli lietuvių visuomenės darbuotoja, bet ir pavyzdinga moteris motina ir žmona. Palaidota Vilniuje šv. šv. Petro ir Povilo kapinėse. Ant jos kapo sudėta virš 20 gražių vainikų nuo įvairių Vilniaus lietuvių organizacijų ir atskirų asmenių, bet puikiausi vainiką jį pati sau susitaisė savo uoliu darbu ir karšta tėvynės meile. Lai būna jai lengva Lietuvos žemelė, kurią taip karštai mylėjo.

Vytauto Didž Gimnazijos abiturijentų išleistuvės.

Šio mėn. 27 d. Vytauto Didžiojo Gimnazijos salėje įvyko tos gimnazijos abiturijentų išleistuvės ir mokslo metų užbaigimas. Iškilmėse be moksleivių ir jų tėvų dalyvavo nemažas lietuvių inteligentų būrys. Pasakyta daug kalbų, kuriose naujiems inteligentams reikšta daug gražių linkėjimų. Brandos atestatus gavo 17 moksleivių.

Konfiskata.

Miesto storastos įsakymu, policija sukonfiskavo 9 „Vyties" numerį už straipsnį „Vilnius — Lietuvos sostinė". Teismo ūkio posėdy konfiskata patvirtinta ir redaktorius traukiamas teismo atsakomybėn. Įžiūrėta prasižengimų prieš 129 baudžiamojo kodekso sraipsnį.

Kai kurie laikraščiai minėdami mūsų laikraščio konfiskavimą, neapsėjo be šmeižtų, būk konfiskavimas buvęs išanksto suplanuotas ir padaryta tik del žmonių akių. Matyt, jie šiuo atžvilgiu saikuoja savu saiku, nes ir jų laikraštis nekartą buvo konfiskuotas.

Šiaurės mūgės.

Šių metų rugpiūčio mėnesy Vilniuje ruošiama Šiaurės mūgės ir ūkio ir pramonės paroda. Mūgėms vieta parinkta Želigowskio (Botanikos) sodas. Paruošiamieji darbai sparčiai varomi ir gana plačiai agituojama lenkų spaudoje, kad kuodaugiausia mūgėse dalyvautų. Suligs paudos pranešimų, susidomėjimas mėgėmis yra gana didelis. Jeigu tai nebūtų nudažyta kaip ir visos kitos Villniaus pramogos ir iškilmės, politinei lenkiška varsa, tai ištikrųjų galima būtų sveikinti tas sumanymas, nes kiekvienam tokiose mūgėse yra ko pasižiūrėti ir pasimokyti, arba turint pinigų ir nusipirkti gerų daiktų, tačiau reikia manyti, kad ir čia rengėjų daugiau domės bus kreipiama į lenkiškumą, negu į tikrąjį mūgių tikslą.

Atsakomasis redaktorius ir leidėjas: P. Serafinavičius. M. Latour'o spaustuvėje Vilniuje.